

Forfatter: Falster, Christian

Titel: Udrag fra Satirer, 1720-42

Citation: Falster, Christian: "Satirer, 1720-42", i Falster, Christian: *Satirer, 1720-42*, udg. af Aage Schiøttz-Christensen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1982, s. 154. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-falster05-shoot-idm140600518406544/facsimile.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: Satirer, 1720-42

154 *Den Latinske Skriver-Stue*

- embedsstand og rangklasser, men ODS har dog et citat, hvori prædikaten *højformem* tillægges en »vel-anseelig Handels-Mand i Aalborg«. – Den pågældende var købmand og desuden Falsters svoger, se indledningen s. 56.
- 5,4: *Munster*] mønster. – 5,8: *En Breve-Kniplings-Kremmer*] han kunne handle med breve som de omvandrede, sønderjyske kræmmere med kniplinger.
- 6,3: *Letfærdighed*] tankeløshed. – 6,4: *Caprioler*] Krum-spring, udskejelser i form af smagløse sprogløster. – 6,8: *tinted af*] befængt med tinter, d.e. svulstdannende bædelørmelarver i svinets kød. – 6,8: *Frandsøer*] betyder såvel *franske ord og vendinger* som *syfilis* («Den franske syge»).
- 7,5: *ved sin Pen*] i sit skriftlige arbejde og da sikkert som forretningsmand, jvf. at det siges om forretningsmanden Jeronimus i »Erasmus Montanus« (IV, 2), at han har »bragt sig frem aleene ved Pennen«.
- 8,8: *Aurorer og Donater*] de alm. brugte lærebøger i latin hed henholdsvis *Aurora* og *Donat*.
- 9,2: *Furvalter*] denne stillingsbetegnelse dækker over vidt forskellige arbejdsområder, såvel private som offentlige. – 9,8: *Secretærer*] ifølge str. 11 synes faderen at forestille sig *secretæren* som offentlig ansat.
- 11,3: *som efter Algebra*] d.e. på indviklet måde, svært fatteligt. – 11,5: *Brandstød*] hjælp til brandlidt. *Brandstødbrev*: skriftlig tilladelse, som øvrigheden gav en brandlidt til at gå rundt og bede om understøttelse. – 11,6: *Provste-Brev*] rundskrivelse fra en provst til provstiets præster. – 11,8: *Phantaster*] narre, tåber.
- 12,6: *Fortunatus*] navnet, der betyder »den heldige, lykkens Pamfilius«, findes brugt som titel på en folkebog, trykt første gang 1509. – 12,8: *Attestatus*] som har taget *attestats*, d.v.s. teologisk embedseksamen. – Datidens universitetspedeller skulle have universitetsuddannelse: »... me-

- re end een Biskop har begyndt sin Embedshane som Universitetspedel» (Rørdam: *Kjøbenhavns Universitets Historie*, I, s. 663).
- 13,7: *Finker*] småthakkede kødstumper (især indvolde), tilsat med æbler, løg o.lg.
- 14,2: *Det Vers var sat paa Skrue*] = det vers, som var sat på skrue. – I ældre dansk indledtes en relativ sætning ikke altid med et relativt pronomen – hos Holberg f.eks.: »... der er en vil tage jer Frue med Vold» (*Arab. Pulver*, 3. sc). – 14,7: *Risp*] beget skomagertråd.
- 15,1: *vort Selskab over alt*] hele vort selskab, alle i vort selskab. – 15,3: *Pals*] stump, stykke (samme ord som *pynt*). – 15,4: *Luse-Kram*] varer af ringe kvalitet. – 15,6: *den*] = som. – 15,8: *Liimtang*] se note til *Doll-Huus* 80,2.
- 16A, 1-2: *da Hand udi Jylland tiende*] den pågældende har som student haft kondition som skriver ell. huslærer.
- 16B, 6- *reprochere*] bebrejde.
- 16B, 12: *Confectio Alchermes*] et lægemiddel. – På apotekerlatin er *confectio* betegnelse for tilberedt medicin. I det opr. arabiske ord *alchermes* er *al-* det bestemte kendeord og *-chermes* det røde farvestof, der udvandt af kochenille-skjoldlusen, jvf. farvebetegnelserne *karmoisin*, *karmun*.
- I Italien blev *alchermes* navnet på en krydret likør, der farvedes prægtigt rød med det nævnte farvestof og som fra gammel tid fremstilledes i Firenze. Den for mandens hjerte lindrende medicin har således været en vædske af Campari-type.
- 18,7: *vittig*] klog, intelligent. – Præstens visdom er også ordsprogets: »De meget vittige bliver enten galne eller ej gamle» (*Peder Syvs danske Ordsprog*, 1944, s. 284, nr. 8585).
- 19,1: *Hebraiske*] versrytmen kræver udtalen *bebrøjske*. – 19,6: *desse*] efter tysk mønster brugt som genetiv af *den* og *det*. Falster har også andetsteds brugt denne super-